

SODBA SODIŠČA (drugi senat)
z dne 30. junija 2005*

V zadevi C-28/04,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Tribunal de grande instance de Paris (Francija) z odločbo z dne 5. decembra 2003, ki je na Sodišče prispela 28. januarja 2004, v postopku

Tod's SpA,

Tod's France SARL

proti

Heyraud SA,

ob udeležbi

Technisynthèse,

* Jezik postopka: francoščina.

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans (poročevalec), predsednik senata, R. Silva de Lapuerta, sodnica, R. Schintgen, P. Kūris in G. Arestis, sodniki,

generalni pravobranilec: F. G. Jacobs,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Tod's SpA in Tod's Francija SARL C. de Haas, odvetnik,

— za Heyraud SA in Technisynthèse C. Menage, odvetnik,

— za francosko vlado G. de Bergues in A. Bodard-Hermant, zastopnika,

— za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj s P. Gentilijem, avvocato dello Stato,

— za Komisijo Evropskih skupnosti K. Banks, zastopnica,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 12 ES.

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Tod's SpA (v nadaljevanju: Tod's) in Tod's France SARL (v nadaljevanju: Tod's France), tožečima strankama v postopku v

glavni stvari, zoper Heyraud SA (v nadaljevanju: Heyraud), toženo stranko v postopku v glavni stvari, in Technisynthèse, intervenientom, zaradi ponarejanja modelov čevljev.

Mednarodna ureditev

- 3 Člen 2(7) Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del (spremenjena v Parizu 24. julija 1971), v spremenjeni različici z dne 28. septembra 1979 (v nadaljevanju: Bernska konvencija) določa:

„Državam Unije je prepuščeno [za zaščito pravic avtorjev glede njihovih književnih in umetniških del, v nadaljevanju ‚Unija‘], da v svojih zakonodajah določijo področje uporabe zakona glede del uporabnih umetnosti ter glede industrijskih vzorcev in modelov, kakor tudi pogoje zaščite teh del, vzorcev in modelov [...]. Za dela, ki so v državi izvora zavarovana izključno kot vzorci in modeli, se v drugi državi članici Unije lahko zahteva samo posebno varstvo, ki se v njej priznava vzorcem in modelom; vendarle, če se jim v tej državi takšno posebno varstvo ne priznava, so ta dela zavarovana kot umetniška dela.“

- 4 V členu 5(1) Bernske konvencije je določeno:

„Na delih, za katera jim daje varstvo ta Konvencija, uživajo avtorji v državah Unije izven države izvora dela pravice, ki jih zakoni v teh državah priznavajo ali jih bodo

pozneje priznavali svojim državljanom, kot tudi pravice, specialno priznane s to Konvencijo.“

5 Člen 5(4) Bernske konvencije določa:

„Za državo izvora dela se šteje:

- a) za dela, ki so bila prvič objavljena v kakšni državi Unije - ta država; vendar, če so bila dela objavljena sočasno v več državah Unije, ki določajo različno trajanje varstva - tista država, katere zakoni dajejo najkrajše varstvo;

- b) za dela, objavljena sočasno v kakšni državi izven Unije in v kakšni državi Unije - država Unije;

- c) za neobjavljena dela ali za dela, ki so bila prvič objavljena v državi izven Unije, ne da bi bila sočasno objavljena v kakšni državi Unije - država, katere državljan je avtor; vendar,

i) če gre za kinematografska dela, katerih proizvajalec ima sedež ali običajno prebivališče v kakšni državi Unije, se šteje za državo izvora slednja država, in

ii) če gre za arhitekturna dela, zgrajena v državi Unije, ali za dela grafične in kiparske umetnosti v sklopu nepremičnine, ki je v državi Unije, se šteje za državo izvora slednja država.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

6 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je Tod's podjetje italijanskega prava, ki navaja, da je nosilec pravic industrijske lastnine za čevlje, ki se prodajajo pod znamkama Tod's in Hogan. Podjetje Tod's France je distributer teh čevljev v Franciji.

7 Po tem, ko je podjetje Tod's ugotovilo, da je podjetje Heyraud ponujalo in prodajalo modele čevljev pod imenom Heyraud, ki so ponavljali ali vsaj posnemali glavne značilnosti modelov Tod's in Hogan, je dalo 8. februarja 2000 narediti uradni zapisek sodnega izvršitelja. Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari sta 13. februarja 2002 pri predložitvenem sodišču vložili tožbo proti podjetju Heyraud. Technisynthèse je hčerinsko podjetje koncerna Eram, ki je prostovoljno interveniral v podporo podjetja Heyraud.

- 8 Predmet spora o glavni stvari je med drugim tožba zaradi posnemanja modelov čevljev znamke Tod's in Hogan, ki ji podjetje Heyraud nasprotuje z ugovorom nedopustnosti na podlagi člena 2(7) Bernske konvencije. Podjetje Heyraud zatrjuje, da na podlagi te določbe podjetje Tod's v Franciji ne more zahtevati varstva avtorske pravice za modele, ki jih na tej podlagi ni mogoče zavarovati v Italiji.
- 9 Podjetje Tod's med drugim ugovarja, da uporaba navedene določbe pomeni diskriminacijo v smislu člena 12 ES.
- 10 Predložitveno sodišče meni, da uporaba izraza „se [...] lahko zahteva samo“ iz drugega stavka člena 2(7) Bernske konvencije učinkuje tako, da državljanom Unije, ki so v državi izvora svojega dela upravičeni le do varstva na podlagi prava vzorcev in modelov, odvzame možnost varstva na podlagi avtorske pravice v državah Unije, ki priznavajo večkratno varstvo.
- 11 Čeprav se zdi, da ta določba v ničemer ne dela razlik glede na državljanstvo nosilca avtorske pravice, po mnenju tega sodišča še naprej velja, da ostaja odprto vprašanje njenega dometa v okviru prava Skupnosti, kajti država izvora „objavljenega“ dela bo praviloma država, katere državljan je avtor ali v kateri ima običajno bivališče, in da bo država izvora „neobjavljenega“ dela na podlagi člena 5(4)(c) navedene konvencije država, katere državljan je.

- 12 Tribunal de grande instance de Paris je ocenilo, da je rešitev spora, o katerem odloča, odvisna od razlage člena 12 ES, zato je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali člen 12 [...] ES, ki določa splošno načelo prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo, nasprotuje, da bi bila dopustnost, da avtor v državi članici zahteva varstvo avtorske pravice, ki jo priznava zakonodaja te države, odvisna od merila razlikovanja na podlagi države izvora dela?“

Uvodne ugotovitve

- 13 Podjetji Tod's in Tod's France nista gotovi glede upoštevnosti vprašanja, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče. Pogoji za uporabo člena 2(7) Bernske konvencije v sporu o glavni stvari namreč naj ne bi bili izpolnjeni. Tudi sicer se čudita temu vprašanju ob upoštevanju dejstva, da naj bi obstajala jasno začrtana smer francoske sodne prakse – ki pa ji ugovarjata in v skladu s katero člen 2(7) Bernske konvencije ne povzroča diskriminacije.
- 14 Glede tega je treba poudariti, da za rešitev postopka v glavni stvari ni pristojnost Sodišča opredeljevati se glede uporabe upoštevnih nacionalnih določb, ali če gre za tak primer, mednarodnih določb. Sodišče mora namreč v okviru razdelitve pristojnosti med sodišči Skupnosti in nacionalnimi sodišči upoštevati pravni okvir, v katerega se umešča predhodno vprašanje, kot je opredeljeno s predložitveno odločbo (glej v tem smislu sodbi z dne 25. oktobra 2001 v zadevi *Ambulanz*

Glöckner, C-475/99, Recueil, str. I-8089, točka 10, in z dne 13. novembra 2003 v zadevi Neri, C-153/02, Recueil, str. I-13555, točki 34 in 35).

- 15 Glede domnevne smeri francoske sodne prakse zadošča spomniti, da lahko na podlagi člena 234, drugi odstavek, ES vsako sodišče države članice, če meni, da je odločitev o razlagi potrebna za njegovo odločitev, od Sodišča zahteva, naj o tem odloči (sodba z dne 6. oktobra 1982 v zadevi Cilfit in drugi, 283/81, Recueil, str. 3415, točka 6).

- 16 Čeprav se večina Sodišču predloženih stališč vsaj deloma nanaša tudi na Direktivo 98/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 1998 o pravnem varstvu modelov (UL L 289, str. 28), se Sodišče ne more izreči o razlagi teh določb te direktive.

- 17 Dejansko je treba poudariti, da predložitveno sodišče Sodišče sprašuje le o razlagi člena 12 ES. Sicer so, tako kot upravičeno uveljavlja Komisija Evropskih skupnosti, dejstva iz spora o glavni stvari, ki je bil podlaga za uradni zapisek sodnega izvršitelja z dne 8. februarja 2000, nastala pred iztekom roka, ki je bil državam članicam določen za prenos Direktive 98/71, torej 28. oktobra 2001.

Vprašanje za predhodno odločanje

- 18 Treba je spomniti, da za avtorsko pravico in sorodne pravice, za katere se zlasti zaradi njihovega učinka na izmenjavo blaga in storitev v Skupnosti uporablja

Pogodba ES, nujno velja splošno načelo prepovedi diskriminacije iz člena 12, prvi odstavek, ES (sodbi z dne 20. oktobra 1993 v združenih zadevah *Phil Collins in drugi*, C-92/92 in C-326/92, Recueil, str. I-5145, točka 27, ter z dne 6. junija 2002 v zadevi *Ricordi*, C-360/00, Recueil, str. I-5089, točka 24).

- 19 Sicer je ustaljena sodna praksa, da pravila enakega obravnavanja državljanov in nedržavljanov prepovedujejo ne le očitno diskriminacijo glede na državljanstvo, temveč tudi vse prikrite oblike diskriminacije, ki z uporabo drugih meril razlikovanja dejansko privedejo do istega rezultata (glej zlasti sodbi z dne 23. januarja 1997 v zadevi *Pastoor* in *Trans-Cap*, C-29/95, Recueil, str. I-285, točka 16, ter z dne 19. marca 2002 v zadevi *Komisija proti Italiji*, C-224/00, Recueil, str. I-2965, točka 15).
- 20 Iz predložitvene odločbe izhaja, da uporaba člena 2(7) Bernske konvencije v nacionalnem pravu države članice privede do razlikovanja na podlagi merila države izvora dela. Še zlasti izhaja iz take uporabe, da se prednostna obravnava, torej upravičenost do dvojnega varstva, ki na eni strani temelji na pravu vzorcev in modelov, na drugi strani pa na avtorskem pravu, zavrne avtorjem del, katerih država izvora je druga država članica, ki temu delu priznava le varstvo na podlagi prava vzorcev in modelov. Nasprotno se navedena prednostna obravnava prizna zlasti avtorjem dela, katerega država izvora je prva država članica.
- 21 Zato je treba preizkusiti, ali je z uporabo razlikovalnega merila države izvora dela ob uporabi ureditve, kot je ta v postopku v glavni stvari, mogoče, da pride do posredne diskriminacije glede na državljanstvo v smislu sodne prakse, navedene v točki 19 te sodbe.

- 22 Podjetji Heyraud in Technisynthèse ter francoska vlada menijo, da ni tako. Slednja še zlasti navaja, da ob upoštevanju velike mobilnosti avtorjev in nosilcev pravic za njihova dela na področju uporabnih umetnosti kraj prve objave vzorca ali modela ne sovпада nujno z državljanstvom njegovega avtorja ter da najpogosteje do takšnega sovpadanja ne pride. Iz tega sledi, da uporaba člena 2(7) Bernske konvencije državljanov drugih držav članic ne zapostavlja ali jih ne zapostavlja v veliki večini ter da ta odločba zato ne povzroča posredne diskriminacije.
- 23 Tega stališča ni mogoče sprejeti.
- 24 Ni mogoče namreč zanikati obstoja zveze med državo izvora dela v smislu Bernske konvencije in državljanstvom avtorja tega dela.
- 25 V zvezi z neobjavljenimi deli glede te vezi ni nobenega dvoma, ker je izrecno določena v členu 5(4)(c) Bernske konvencije.
- 26 Glede neobjavljenih del je država izvora v bistvu, kot izhaja iz člena (5)(4)(a) navedene konvencije, država, v kateri je bilo delo prvič objavljeno. Avtorji del, ki so prvič objavljena v državi članici, bodo v večini primerov državljani te države, medtem ko bodo avtorji del, objavljenih v drugi državi članici, v splošnem osebe, ki niso državljani prve države članice.

- 27 Iz tega sledi, da lahko gre uporaba ureditve, kot je ta v postopku v glavni stvari, na škodo državljanov drugih držav članic in lahko tako povzroči posredno diskriminacijo glede na državljanstvo (glej v tem smislu sodbe z dne 14. februarja 1995 v zadevi Schumacker, C-279/93, Recueil, str. I-225, točki 28 in 29, ter tudi zgoraj navedeno sodbo Pastoors in Trans-Cap, točka 17).
- 28 Vendarle ta ugotovitev v skladu s prakso Sodišča ne zadostuje za sklep, da zadevna ureditev ni združljiva s členom 12 ES. Za to je nujno tudi, da njene uporabe ne upravičujejo objektivne okoliščine (glej v tem smislu sodbe z dne 10. februarja 1994 v zadevi Mund & Fester, C-398/92, Recueil, str. I-467, točki 16 in 17, ter zgoraj navedeno sodbo Pastoors in Trans-Cap, točka 19).
- 29 Francoska vlada meni, da člen 2(7) Bernske konvencije v vsakem primeru utemeljuje legitimni cilj ter da je primeren in nujen za njegovo uresničitev.
- 30 Navedena vlada uveljavlja, da je cilj Bernske konvencije varstvo književnih in umetniških del ter da njena člena 2(7) in 5(4) določata pogoje, pod katerimi ta dela varuje avtorska pravica na podlagi objektivnega merila, ki temelji na pravu, ki se uporabi za opredelitev dela. Po njenem mnenju, če stvaritve v državi članici, kjer je bila prvič objavljena, ni mogoče obravnavati kot umetniškega dela, ne more biti varovana na tej podlagi v državah podpisnicah Bernske konvencije, ker kot umetniško delo ne obstaja. Tako se navedeni člen 2(7) naj ne bi nanašal na podrobna pravila za izvajanje avtorske pravice, ampak na pravo, ki se uporablja za opredelitev dela kot umetniškega dela.

- 31 Iz tega pa vendarle ni mogoče sklepati o obstoju objektivnih okoliščin, ki lahko upravičijo uporabo ureditve, kot je ta iz postopka v glavni stvari.
- 32 Kot izhaja iz člena 5(1) Bernske konvencije, namreč ni njen cilj določiti prava, ki se uporabi na področju varstva književnih in umetniških del, ampak kot splošno pravilo uvaja sistem nacionalne obravnave pravic, ki se nanašajo na ta dela.
- 33 Kot upravičeno opozarja Komisija, člen 2(7) navedene konvencije vsebuje pravilo vzajemnosti, na podlagi katerega država Unije književnemu ali umetniškemu delu priznava nacionalno obravnavo, torej dvojno varstvo, le če tako ravna tudi država izvora dela.
- 34 Treba je opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da izvrševanje obveznosti, ki jih pogodba ali izvedeno pravo nalagata državam članicam, ne more biti podrejeno pogoju vzajemnosti (sodba z dne 30. septembra 2003 v zadevi Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española, C-405/01, Recueil, str. I-10391, točka 61 in navedena sodna praksa).
- 35 Ker ni bila navedena nobena druga objektivna okoliščina, ki bi upravičila tako ureditev, kakršna je v postopku v glavni stvari, jo je treba obravnavati, kot da povzroča posredno diskriminacijo glede na državljanstvo, prepovedano s členom 12 ES.

- 36 Na postavljeno vprašanje je torej treba odgovoriti, da je treba člen 12 ES, ki določa splošno načelo prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo, razlagati tako, da nasprotuje, da bi bila dopustnost, da avtor v državi članici zahteva varstvo avtorske pravice, ki jo priznava zakonodaja te države, odvisna od merila razlikovanja na podlagi države izvora dela.

Stroški

- 37 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člen 12 ES, ki določa splošno načelo prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo, je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da bi bila dopustnost, da avtor v državi članici zahteva varstvo avtorske pravice, ki jo priznava zakonodaja te države, odvisna od merila razlikovanja na podlagi države izvora dela.

Podpisi